

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1088

Vragen van het lid **Bergkamp** (D66) aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *de toestand van het VOC-archief* (ingezonden 2 januari 2013).

Antwoord van minister **Bussemaker** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 24 januari 2013).

Vraag 1 en 2

Wat is uw reactie op het bericht «Inktvraat verwoest VOC-archief»?¹

Wat vindt u van de opmerking van de historicus Niemeijer van de Nederlandse Corts Foudation dat het archief in slechte toestand is en dat vele kilometers aan origineel materiaal van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) ligt weg te rotten?

Antwoord op de vragen 1 en 2

Het VOC-archief wordt door vijf landen beheerd. Het totale VOC-archief is ongeveer vier strekkende kilometer groot. Hiervan ligt circa twee strekkende kilometer in het Arsip Nasional Republik Indonesia (ANRI), het nationale archief van Indonesië in Jakarta. Het VOC-archief in het ANRI valt onder verantwoordelijkheid van de Indonesische overheid.

De materiële gesteldheid van het VOC-archief in Jakarta is niet volledig zoals in het betreffende artikel wordt beschreven. Een deel ervan is aangetast door inktvraat en zal bij gebruik versneld degraderen. Inktvraat veroorzaakt schade en kan in vochtige bewaaromstandigheden leiden tot onleesbaarheid en desintegratie van papier.

Het Nationaal Archief in Nederland (NA) heeft de afgelopen jaren veel informatie vergaard over de conditie en toegankelijkheid van het VOC-archief. Sinds 1999 zetten NA en ANRI zich samen in om deze te verbeteren. Er wordt samengewerkt om het archief te inventariseren, herverpakken, hernoemen en conserveren en om de bewaaromstandigheden te verbeteren. Bovendien zijn medewerkers van het ANRI getraind.

Vraag 3 en 4

Wat is uw reactie op het bericht «Toestand VOC-archief is stabiel»?²

Deelt u de mening van de Rijksarchivaris en directeur van het Nationaal Archief dat het archief niet langer achteruit gaat door de «herverpakking»?

¹ Trouw, 27 december 2012

² Trouw, 28 december 2012

Antwoord op de vragen 3 en 4

Het totale VOC-archief in Jakarta is in de jaren na 1999 herverpakt in archiefdozen van hoge kwaliteit en opgeslagen in een apart depot waar een lage luchtvochtigheid en temperatuur heersen. Door deze verbetering van de bewaarmstandigheden is het degradatieproces als gevolg van inktvraat sterk vertraagd. Ongeveer 40% van het VOC-archief dat in Jakarta wordt bewaard is zonder meer fysiek raadpleegbaar en stabiel.

Het ANRI in Jakarta en het Nationaal Archief in Den Haag werken aan de conservering en voorbereiding op het digitaliseren van het VOC-archief. Sinds 2009 gebeurt dit in het kader van het programma voor Gedeeld Cultureel Erfgoed. Over de uitgangspunten en doelen van dit programma bent u geïnformeerd bij brief van 24 april 2012 (Kamerstuk II 31 482, nr. 84).

Vraag 5

Wat is uw reactie op de opmerking van de Rijksarchivaris dat om de gesteldheid van het materiaal te verbeteren, er nog veel werk verzet moet worden en dat particuliere initiatieven, zoals die van de Corts foundation, daarvoor niet genoeg zijn?

Antwoord 5

Het realiseren van goede bewaarmstandigheden, het conserveren en vooral het digitaliseren van de archieven is een zeer arbeidsintensieve bezigheid. Het proces van scannen/digitaliseren, metadateren, nabehandelen en duurzame bewaring vereist deskundigheid, menskracht en voldoende financiële middelen die de mogelijkheden van één enkele organisatie vaak overstijgen. Samenwerking van gouvernementele organisaties en private instellingen is daarom nodig.

Vraag 6

Bent u net als de Rijksarchivaris van mening dat het VOC-archief geen prioriteit heeft?

Antwoord 6

Waar de toestand van het VOC-archief in Indonesië door de gezamenlijke inzet is gestabiliseerd, moet dit voor het archief uit de 19^e en 20^e eeuw grotendeels nog gebeuren. Dit archief is ook van groot belang aangezien de documenten hierin betrekking hebben op het einde van het koloniale tijdperk en het begin van de ontstaansgeschiedenis van de republiek Indonesië. De opmerking van de Algemene Rijksarchivaris ten aanzien van het VOC-archief moet in dit licht worden gezien.

Vraag 7

Wat gaat het kabinet concreet doen, en op welke termijn, om de staat van de stukken van de Verenigde Oost-Indische Compagnie te verbeteren?

Antwoord 7

Binnen het programma voor Gedeeld Cultureel Erfgoed 2013–2016 komt de nadruk te liggen op vergroting van toegankelijkheid en gebruik van koloniale archieven door middel van digitalisering. Het VOC-archief in Indonesië is daarvan een belangrijk onderdeel. Het Nationaal Archief en het ANRI zetten hun samenwerking voort en zijn in gesprek over een volgend driejarenplan. De voorstellen worden in het voorjaar verwacht.